

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

**Матеріали III Всеукраїнського
науково-практичного вебінару
*23 листопада 2016 року***

**«Професійна
комунікація: мова і
культура»**

Житомир 2016

Дудик Н.Т., Зевченко Т.М.,

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини

МУЛЬТИКУЛЬТУРНА ОСВІТА І ВИХОВАННЯ ЯК НАГАЛЬНА ПОТРЕБА СУЧАСНОСТІ

В умовах глобалізації та етноренесансу (відродження етнічних культур), який їх супроводжує, значного впливу набула ідеологія мультикультуралізму як ідеї безконфліктного співіснування в спільному життєвому просторі різних за змістом культур.

Термін "мультикультуралізм" з'явився в Канаді в 60-х рр. ХХ ст. для позначення стану етнокультурної, расової, релігійної різноманітності населення країни. Мультикультурна освіта сформувалася в окрему сферу людського пізнання в останній чверті ХХ століття. На сучасному етапі розвитку освіти полікультурна освіта знаходиться у центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних педагогів (І. Ковалинська, Л. Левицька, Я. Лебедева, О. Рудік, К. Бейкер, Дж. Бенкс, М. Садкер, А. Томас).

Будь-яке сучасне суспільство є мультикультурним, тому полікультурна освіта й виховання є нагальною потребою сучасності. Така освіта мусить сприяти взаємній толерантності та емпатії, запобігати дискримінації за расовими і національними ознаками, усувати почуття зверхності однієї раси чи нації над іншою. Впровадження мультикультурної освіти є відповіддю на виклики сучасної реальності; її слід розуміти як основоположний принцип всієї виховної діяльності від дошкільних навчальних закладів до університетів.

Теми для навчання міжкультурного спілкування включають наступне: культура, її форми і зміст, культура країни, мова якої вивчається; вітчизняна культура, релятивний характер культури, психологічні аспекти перебування в іншій культурі та взаємодії з її носіями; моделювання особистої поведінки.

У сучасному світі монокультурне мислення витісняється міжкультурним, чому сприяє поширення підтримки етнічних, національних та регіональних

мов, тому що відомо, що мова – це найсуттєвіший серед людей засіб для передання та обміну інформації людських цінностей, вираження почуттів, привернення уваги співрозмовника та побудови соціальних зв'язків.

Полікультурний підхід передбачає, що всі учасники навчального процесу усвідомлюють, що культура – не статичне явище. Культури постійно взаємодіють, здійснюють взаємовплив та діляться одна з одною. Полікультуризм допомагає побачити зв'язок між власною культурою, етносом чи расою й іншими. Полікультуризм допомагає побачити взаємозв'язок, а не бар'єри та зменшити стереотипізацію.

Процес міжкультурної комунікації, тобто взаємодію представників різних культурних груп, кожній з яких властиві певні соціокультурні знання і стандарти поведінки, можна розглядати як взаємодію культур. У процесі комунікації ці знання і стандарти послідовно пристосовуються до ситуації. Коли мовці належать до різних культур, у них можуть не збігатися значення понять, якими вони оперують. Тому відбувається неадекватна інтерпретація дій партнера, зумовлена використанням схем поведінки, прийнятих у рідній культурі. Це призводить до того, що результати інтерпретації не відповідають очікуванням і сподіванням комунікантів.

Мультикультурне виховання спрямоване на збереження і розвиток усього різноманіття культурних цінностей, норм, зразків і форм діяльності, існуючих в даному співтоваристві, і на передачу цієї спадщини, а також інноваційних новоутворень у молодого покоління.

Поступове перетворення України у відкрите суспільство має безпосередній вплив на статус іноземної мови, а саме на зміну контексту її вивчення. Мультикультурний підхід у освіті – це один із важливих підходів у навчанні іноземної мови, що враховує особливості міжкультурного іншомовного спілкування у контексті діалогу культур, сприяє формуванню майбутнього вчителя іноземної мови як культурного посередника у ситуаціях міжкультурного спілкування.

Література

1. Голуб І.Ю. Використання ситуацій міжкультурних непорозумінь для формування соціокультурної компетенції студентів на заняттях іноземної мови / І.Ю. Голуб // Іноземні мови. – 2011. - №4. – С. 18-21.
2. Бориско Н.Ф. Проблемы межкультурной коммуникации и подготовка переводчиков / Н.Ф. Бориско // Іноземні мови. – 2010. - №3. – С. 15-25.
3. Терно С. Полікультурна освіта: чи потрібна вона Україні? / С. Терно // Історія в школах України. – 2008. - №9. – С. 15-20.
4. Хомич Л.О. Полікультурна освіта в контексті загальнокультурного розвитку особистості. Монографія. / Л.О. Хомич Л.Ю. Султанова, Т.О. Шахрай. – Кіровоград: 2014.